

Změna

Aristotelés říká, že „to, co se mění, musí býti jsoucí“. Na tom nelze trvat, protože vznik a zánik je spjat se změnou něčeho v něco resp. něčeho v nic. Aby něco mohlo vzniknout (aniž by už předtím bylo), musí povstat z něčeho, tj. nějaké „nic“ se musí změnit v toto „něco“. „Nic“ je však ex definitione nejsoucí. Z toho je zřejmé, že Aristotelés má za to, že změna je možná jen z něčeho jsoucího v něco jiného, rovněž jsoucího. Vznik a zánik tedy jsou jen zdáním, protože ve skutečnosti jde jen o přechod jednoho jsoucího v jiné jsoucí. Otvírá se tu však otázka, proč je zdáním jen vznik a zánik, a proč není pouhým zdáním i každá změna? Tedy řečeno s Aristotelem, proč není pouhým zdáním i každý „pohyb“? Nechceme-li popírat každý pohyb a každou změnu (a odmítneme-li tedy v tomto smyslu Eleaty), musíme přece připustit, že i při změně jednoho jsoucího v jiné jsoucí tu ono první jsoucí zaniká, zatímco ono nové jsoucí vzniká. I když připustíme, že to obvykle vskutku nevypadá tak, že by jedno jsoucí úplně a ve všech svých částech nebo složkách zaniklo, jakož i to, že by ono druhé jsoucí celé a ve všech svých částech i složkách vzniklo, takže obojí má cosi jako společné části nebo složky, které – řekněme – onu „změnu“ přečkají bez vlastní změny (a to připouštíme jen v zájmu argumentu, jinak ovšem nikoliv), zůstává tu přece nade vši pochybnost jisté „jsoucí“, které bylo součástí nebo složkou prvního jsoucího, které však nepřečází beze změny do jsoucího druhého (tedy po zmíněné změně), a právě toto jsou zajisté vskutku zaniká. A právě tak naopak platí, že to, co nikdy nebylo součástí ani složkou onoho prvního jsoucího, ale po změně je součástí nebo složkou jsoucího druhého, muselo vzniknout z „něčeho“, co tu předtím nebylo, tedy z něčeho nejsoucího. Z toho zřetelně vyplývá, že ne každá změna je změnou něčeho jsoucího v něco jsoucího, ale právě naopak že při každé změně, vzniká nové jsoucí z něčeho dosud nejsoucího (nebyvího), a že při každé změně také něco z dosud jsoucího zaniká a stává se nejsoucím. Takže to, co se mění, je nutně a vždycky zčásti nejsoucí, a to jednak již nejsoucí, jednak ještě nejsoucí. Q.E.D.

(Písek, 040711-1.)